

Ameriški poslanik Gerard molči ob svojem prihodu.

Ameriška vlada je zavrnila zahteve Anglije glede nemških potapljač.

AMERIŠKA VOJNA V MONTANI. — OBLASTI SO BANDITOM NA SLEDI, KI SO IZVEŠALI ROPARSKI UMOR. — POŽIGALOU JE SPODLETEL SATANSKI NAČRT. — VESTI O POTAPLJAJCI BREMEN SO BILE PREVARA ZA ANGLIJO. — HINDUJSKI PESNIK BEŽI PRED HINDUJSKIMI REVOLUCIONARJI. — IZVOZ JEKLA NARASČA. — NOVA TOVARNA ZA RADIJ, VANADIJ IN URANIJ.

Ječe spremene v skladišče za električne aparate.

Bayonne, N. J., 12. oktobra. — Ameriški poslanik Gerard, ki se je vrnil iz Anglije, je imel takoj po svojem prihodu daljšo konferenco s dr. Williamom Lansingom. Konference se je vršila na domu polkovnika Housa.

New York, 11. okt. — Ameriški poslanik Gerard, ki se je vrnil iz Anglije, je imel takoj po svojem prihodu daljšo konferenco s dr. Williamom Lansingom. Konference se je vršila na domu polkovnika Housa.

Washington, D. C., 11. okt. — Ameriška vlada je protest zavezništva glede postopanja s potapljači zavrgla.

St. Paul, Minn., 11. okt. — V St. Paulu je bilo pred večerom 4.000, da so se spremenili v skladišče za električne aparate in naprave.

Indianapolis, Ind., 11. oktobra. — George Washington Koehne, ki se je vrnil iz obiska v Nemčiji, trdi, da nemška trgovska potapljača "Bremen" ki je imela priti v dragocenim blagom v Ameriko, ni bila nikdar zgrajena. Vest o potapljači "Bremen" je bila prevara.

Convinton, Ind., 11. oktobra. — Bandita, ki sta napadla blagajnika Grayja in oropala meščansko banko za \$400, sta vjeta. Kmalu po ropu so ju izsledili v turčinem polju. Zasedovalci so oddali par strelcev in bandita sta se podala. Roparja nočeta povedati imen in odkod prihajata.

San Francisco Cal., 11. oktobra. — Sir Rabindranath Tagore, hindujski pesnik in odlikovan z Nobelovo nagrado, je bežal pred hindujskimi revolucionarji v Santa Barbaro.

Pittsburgh, Pa., 11. oktobra. — Pittsburgh Radium Company je kupila tovarno Easter File Works v Beaver Falls. V tovarni bo proizvajala radij, vanadij in uranij. Podjetje se razteza prek treh akrov.

Philadelphia, Pa., 11. oktobra. — Ameriški poslanik Gerard, ki se je vrnil iz Anglije, je imel takoj po svojem prihodu daljšo konferenco s dr. Williamom Lansingom. Konference se je vršila na domu polkovnika Housa.

Indianapolis, Ind., 11. oktobra. — George Washington Koehne, ki se je vrnil iz obiska v Nemčiji, trdi, da nemška trgovska potapljača "Bremen" ki je imela priti v dragocenim blagom v Ameriko, ni bila nikdar zgrajena. Vest o potapljači "Bremen" je bila prevara.

New York, 11. oktobra. — Iz ječe na Rikers Islandu sta všla kaznenca Joseph Savage in John Demett. Pobegnila sta v mornarski obleki.

Chicago, Ill., 11. okt. — Ruben Klebon, predsednik unije čevljarjev, poroča, da bo danes zastavka za 800 čevljarjev. Stavarji zahtevajo deveturni delavni dan, ki je bil dvajset dni dolga zaradi povišanja mezd na teden.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Ogromna stavka v kraljestvu oljnega kralja.

V kraljestvu oljnega kralja in njegovih vazalov je tekla delavska kri.

Draginja je neznoša, plače so ostale enake.

Policija pretepa žene stavkarjev.

8.000 delavcev v Bayonne je zastavalo.

Bayonne, N. J., 11. oktobra. — Včeraj je zastavalo ob enajstih dopoldne okoli osem tisoč delavcev v podjetjih Tidewater, Bergen Port in Standard Oil, preden je bila noč, se je število stavkarjev pomnožilo še za nekaj tisoč.

Nadzornik Cady je z 90 možmi v stavkovnem pasu, vsi saluni so zaprti in do izredov ni prišlo. Pred večeranjem je nad dva tisoč delavcev pri Standard Oil družbi sklenilo, da zastavajo, ker je družba odklonila povišanje mezd.

Na shodu so bili zastopani zaupniki iz vseh departamentov in radi tega se pričakuje, da se stavki pridruži vsi delavci. Govorniki so nastopili v mnogih jezikih.

Za delavce, ki zaslužijo tri dolare na dan, zahtevajo, da se meza poviša za 30 odstotkov; za delavce, ki dobe dnevno več kot tri dolare, pa tirajo 20odstotno povišanje mezd.

Buržoasi političarji se boje socialistov.

New York, 1. oktobra. — Predsednik volilnega odbora v javni šoli na 92 Broome in Ridge St. ni dovolil socialistom Maxu Stemplu in Samuelu Schillerju, ki sta imela pravilno spisani pooblastili, vstopa v volilni lokal. Shaeffer je takoj stopil v telefonično zvezo s Kewlerjem, tajnikom zveze za politične volitve, ki je zopet telefoniral Rappu, predsedniku podružnice omenjene organizacije na vzhodu, naj nemudoma pošlje dva volilna zaupnika v volilni lokal.

Stavka kovinskih delavcev laži delodajalcem v selodcu.

New York, 1. oktobra. — Stavka kovinskih delavcev traja že od 15. septembra. Tovarnarji, ki izdelujejo razne kovinske izdelke, so se potrudili, da bi dobili stavkokaže. Oglašali so zanje v listih in najeli so agente, da jih preskrbe s stavkokaži. Ves trud je bil zastonj. To je tovarnarje tako ujezilo, da so proglasili organizacijo kovinskih delavcev za nepostavno zvezo.

Meyer Adamson je na ta napad v javnosti odgovoril, da je organizacija sklenila pogodbo v prejšnjem tednu s tvrdko Shapiro & Aranson. Zveza tovarnarjev je na to razposlala štrajkarjem 700 pisem, v katerih jim je naznanila, da morajo priti na delo dne 9. oktobra, če hočejo obdržati delo. Zglasil se ni niti eden obveščenih delavcev.

Kljub draginji niso bile povišane delavske mezde.

Washington, 11. okt. — Zvezni biro za delavsko statistiko poroča, da kljub neznoši draginji niso bile delavske mezde povišane med 15. avgustom in 15. septembrom, ampak so ostale enake.

Najbolj so šle delavske mezde kvišku v železarski in jeklarski industriji. Tri velike jeklarne poročajo, da so povišale mezdo od 5 do 16 odstotkov za vse delavce, drugih dvajset jeklaren je po povišalo mezdo le za drobne delavce.

V splošnem so mezde v Združenih državah ostale enake. V tekstilni, čevljarji in tobakni industriji so izmed vseh tovarnih 4 sporočile, da niso povišale mezd. Neka družba, ki gradi vozove, poroča, da je 9 odstotkom delavcev povišala mezdo za 20 odstotkov. V kovaški obrti poročata dve tvrdki, da sta povišali mezdo 5 do 10 odstotkom delavcev.

Zavezniki so poslali ultimatum Grčiji.

Avstrijske čete vdirajo na Rumunsko.

PARIZ POROČA O NOVIH USPEHNIH. BERLIN TRDI, DA SO NAPADI ODBITI. — ZAVEZNIKI SO DOSEGLI USPEHE NA JUŽNEM BALKANSKEM BOJIŠČU. — NEMCI SO PRIČELI Z OFENZIVO PROTI RUSOM. — TURKI POROČAJO O USPEHNIH. — ANGLIJA POOSTRUEJE OŽNEURO ZA BRZJOVA. — NA POROČILA. — ANGLEŠKA VLADA VARUJE Z ŽIVILI IN POSNEMA CENTRALNE SILE.

PARIZ POROČA O NOVIH USPEHNIH. BERLIN TRDI, DA SO NAPADI ODBITI. — ZAVEZNIKI SO DOSEGLI USPEHE NA JUŽNEM BALKANSKEM BOJIŠČU. — NEMCI SO PRIČELI Z OFENZIVO PROTI RUSOM. — TURKI POROČAJO O USPEHNIH. — ANGLIJA POOSTRUEJE OŽNEURO ZA BRZJOVA. — NA POROČILA. — ANGLEŠKA VLADA VARUJE Z ŽIVILI IN POSNEMA CENTRALNE SILE.

Rim poroča o zmagi, Dunaj pravi, da je voda.

ZADNJE VESTI.

St. Thomas, W. S., 12. okt. — V pondeljek ponoči je prek St. Thomasa divjal ciklon, ki je napravil ogromno škodo. Skoraj vsa polja so poplavljeni. Mnogo oseb je brez strehe in javna pomoč je potrebna. Škoda je na stotisoče dolarjev. Poročila se do sedaj glase, da človeških življenj ni uniženih.

London, 12. oktobra. — Podadmiral Dartige du Fournet, poveljnik savezniškega brodogradništva, je izročil Grčiji ultimatum, v katerem zahteva, da Grčija do večerja opoldne izroči saveznikom svoje vojne brodogradništvo. Poročila se do sedaj glase, da človeških življenj ni uniženih.

Berlin, 12. oktobra, brezlično prek Sayville. — Prva in druga armada sta zdrobljeni. Čete pod zapovedništvom generala Krafta, so najprej odbile proti jugu in so potem prišle od severja vdirati v Rumunijo.

Rim, 12. oktobra. — Italijanske čete so jugovzhodno od Gorice zasedle več avstrijskih strelskih jarkov in ujele 5000 mož.

Dunaj, 12. oktobra. — Na kraljski planjavi so avstrijske čete sile naval sovražnika odbile in mu prizadele velike izgube. Vse pozicije so ostale v avstrijski posesti.

SPLOŠEN PREGLED.

FRANCIJA: Francozi so zadržali z novo ofenzivo in osvojili poldrugo miljo zakopnega sveta južno od reke Some. Mesteca Bovent in Lisieres sta okupirana in večji del gozda pri Chaulnesu je v francoskih rokah. 1400 Nemcev je bilo ujetih. Angleži topot niso pomagali pri ofenzivi. Berlin pa pravi, da so bili "vsi napadi odbiti." Nemci so začeli z ofenzivnim gibanjem v vogeških gorah, toda po uradnih vesteh iz Pariza niso dosegli ničesar.

SEDMOGRADSKO: Nemško-avstrijske armade še vedno napredujejo na vsi fronti. Zdaj se bi jejo bitke za prelaze na rumunsko tla. Berlin poroča, da so Rumunji izgubili goro Legoului zapadno od Vulkanskega prelaza. Dalje navaja Berlin podrobnosti plena, ki so ga zajeli Avstro-Nemci v Kronštatu. Iz Bukareste ni poročila.

DOBRUĐA: Berlin in Sofija poročata, da ni tam nič novega. MACEDONIJA: Po zavezniških poročilih se Bolgari še vedno umikajo. Angleži so okupirali pet drugih vasi na istočnem bregu Strumice, medtem ko na zapadu prodirajo dalje Srbi in Francozi. Sofija priznava in Berlin tudi, da so Srbi prekoračili reko Černo.

GALICIJA IN VOLINIJA: Berlin lakonično poroča, da se je začela protiofenziva proti Rumunom ob rekama Stohod in Zlata Lipa. Na obeh krajih so Rusi izgubili pozicije. Na vse to odgovarja Petrograd, da "ni nič važnega poročati."

ITALIJANSKA FRONTA: — Rim javlja, da so Italijani okupirali pozicije na gori Pasubio v Tirolu in da so odbili avstrijski napad na drugi gorski gore Colbriccom. Avstriji so zopet bombardirali Gorico in povzročili precej škodo; tudi nekaj prebivalcev je bilo usmrčenih. Dunaj

pravi, da se vrši artilerijsko bojevanje na raznih krajih fronte in da so bili odbiti sovražni napadi na Krasu.

ALBANIJA: Italijani so okupirali pozicije pri reki Vojusi. KAVKAZIJA: Po dolgem času se oglašajo Carigrad in javlja o turških zmagah v Persiji.

FRANCOZI ZOPET V OFENZIVI.

Pariz, 11. okt. — (Uradno.) Severno od Some je bila ves dan vroča artilerijska akcija. Južno od Some je naša infanterija napadala na pet kilometrov široki fronti med Berny-en-Santerre in Chaulnesom in okupirala vse utrjene ozemlje z Boventon in Lisieresom vred; severozapadno od Ablaincourta smo osvojili večji del gozda pri Chaulnesu. Nemci so imeli velike izgube, posebno pri Ablaincourtu. Do zdaj smo našli 1440 ujetnikov in konzolidirali vse osvojene pozicije. Nemški napad v okoliščini Fleury pri Verdunu, kakor tudi v Sompeniji je bil odbit. V Vogezih so Nemci napadli po močnem bombardiranju naše pozicije v Chaulnesu. Poročila se do sedaj glase, da človeških življenj ni uniženih.

London, 11. okt. — (Uradno.) Včeraj smo uredili nove pozicije južno od Anere. 268 Nemcev s petimi častniki vred je zopet prišlo v naše roke. Severno od Neuville St. Vaast smo zrožili nemški ciroplan. Naši letalci so bili včeraj zelo aktivni in enega poročamo.

Berlin, 11. okt. — (Uradno.) Sovražnik je včeraj nadaljeval s napadi med Anero in Sono; posebej nočni napadi. Ali vsi napadi so bili brez uspeha. Na obeh straneh Mase (Verdun) se je vršilo artilerijsko dvobojevanje.

BITKE ZA PRELAZE NA RUMUNSKI MEJI.

Berlin, 11. okt. — (Brezlično v Sayville.) — (Uradno.) Rumunski umikajo na vsi istočni fronti. Naša armada si je odprla izhod iz gorovja Barol v Sapper in v spodnjo dolino Alt. Na obeh straneh Kronštata potiskajo naše zmagovite čete pred seboj premagane Rumunce. Rezultat tridnevne bitke za Kronštad je: Ujeli smo 575 Rumuncev in vplenili 25 kanonov, med katerimi je 13 velikih kalibra; dalje smo zajeli dve lokomotivi in več kot 800 vagonov provijanta in drugih potrebščin. Od vseh strani prihajajo vesti, da imajo Rumunji velike izgube v mrtvih in ranjenih.

Dunaj, 11. okt. — (Uradno.) Zavezne nemške čete pod generalom Falkenhaynom so včeraj odbile sovražnika pri Terešvaru. Po tridnevratnem boju na ulicah so naše čete poistile s sovražnikom v Kronštatu. Rumunska pojačanja, ki so prišla iz Haromenzoka, so bila ustavljena in premagana južnoistočno od Foeddvale. Rumunji povsod zapuščajo bojliše. V pogorju Georgenji in Harlitzu se sovražnik še upira armadi generala Arza.

NEMŠKA PROTIOFENZIVA NA RUSKEM.

Berlin, 11. okt. — (Brezlično v Sayville.) — (Uradno.) Blizu Kolosova ob reki Stohod so naše čete (Dalje na 3. str., 1. kol.)

Kateri naseljenec lahko volijo v državi Kansas.

I. Naseljenec, ki so rojeni izven
Zed. držav in imajo državljansko
pravico ali drugi papir: njih žene
in otroci, stari čez 21 let in so bili
vzgojeni v državi ter bili v pre-
cinitih toliko časa, kolikor zahteva
volilni zakon.

II. Naseljenec, ki imajo prvi pa-
pir, izdan pred 27. septembrom
1906. Ne morejo pa voliti v tem
slučaju njih žene, ne glede kje so
bile rojene.

III. Vsakdo, rojen v Zed. drža-
vah od vnanjih starišev, lahko vo-
li, če ni živel nikdar izven meje
Zed. držav: dotični se namreč
smatra amer. državljanom, tudi
če štariši niso bili ameriški dr-
žavljan.

VI. V slučaju, da je prvi papir
izdan po 27. septembru 1906 in
je sedaj več nego sedem let star in
na podlagi tega ni bil izdan dru-
gi papir niti ni na distriktnem
sodniškem uradu nobene prošnje
zani, je ta papir neveljaven in
dotični, ki ga ima, ne more vo-
li. Take osebe lahko naredi vsak
čas pred volitvami novo izjavo za
državljanstvo, in nato lahko vo-
lijo. To izjavo je storiti v sodniš-
kem uradu distriktnega klirka
v Girardu ali pa v Pittsburgu in
se plača zato \$1.

V. Prvi papir, ki je izdan pred
27. septembrom leta 1906, dist-
riktni urad sprejme in je zado-
stven za vložitev prošnje za držav-
ljanstvo, med tem ko je drugi, ki
je izdan po temu datumu, neve-
ljaven.

Zakon države Kansas priznava
sledenče za volilce:

1. Ameriške državljane:

2. osebe rojene izven Zed. dr-
žav, ki so vložile prošnjo za dr-
žavljanstvo, kakor zahteva zakon
Zed. držav z ozirom na naturali-
zacijo.

VI. V slučaju, da želi kdo vo-
liti in je do tega opravičen, kakor
je gori navedeno, pa mu je ta pr-
avica odtegnjena ali je ovrzan, naj
zahteva, da se mu da prilika za-
prave, kakor naj odgovori na
vprašanja, ki se nanašajo na za-
kon tiče se volitev in naj zahte-
va, da se mu volitev dopoli. Če
volilec neče odgovorjati na vpra-
šanja, ki so tiskana v zakonu
za volitve, lahko sodniki volitev
odreko. Za krivo prošnjo, z namer-
no, da bi glasoval, je lahko vsak-
do kaznovan. Uradnik za volit-
ve, ki nameroma neče dovoliti vo-
lilcu vdeležbo pri volitvi, je isto-
tako pridržan kazni.

Zakaj?

Zdržane države so sestavljene
iz mnogih držav, ki so večalimani
suverene. Vsaka država ima svo-
jo ustavo, ki mora v principu po-
gledati z avtonomije. Sprejemati sme
svoje zakone, ki niso v nasprotju
z ustavo. Po spoznanju te resnice
prihajamo do dejstva, ki govore,
da demokratije niso naklonjeni,
da se odpravi otroški delo v to-
varnah. Države v Uniji imajo ne-
katere v-legislaturi republikan-
sko večino, druge pa demokratič-
no. Južne države imajo vse demo-
kratično večino in ravno v teh dr-
žavah zakoni za varstvo otrok
najbolj šepajo. Če bi bili demo-
kratije res prijatelji otrok, bi
sprejeli v vseh državah, v katerih
imajo večino, zakone, ki bi varo-
vali otroke izkoriščanja.

Demokratije niso tega storili,
ampak so bili za varstvo otrok le
v kongresu in to šele v letu, ko
se vrše splošne volitve. Kongres-
ni zakon pa varuje le otroke v
takih podjetjih, ki proizvajajo
blago, ki prihaja na trga tudi v
drugih državah. V južnih državah
je industrija zelo šibka, in tam
kjer je vsaj malo razvita, so za-
stopniki v kongresu nastopili pro-
ti zakonu za varstvo otrok.

Kongresni zakon za obrambo o-
trok bo rešil le 150.000 otrok.
Stranka, ki mu daje največ gla-
sov, pa ne odpravi otroške sužn-
osti v državah, v katerih ima moč,
da jo uniči. Ta stranka ima ravo-
no v tistih državah največjo moč,
v katerih so se najbolj vpirali, da
se odpravi telesna sužnost.

V letu 1861 so se protivili, da
se odpravi telesna sužnost na ju-
gu, v letu 1916 so pa za to, da se
ohrani otroška sužnost.

In če kito glasuje za demokrate,
glasuje za podjetnike na jugu.
Če kdo glasuje za republikance
glasuje za podjetnike v vseh
Zdrženih državah.

Glasovi oddani za Bensona in
Kirkpatricka, kandidata social-
istične stranke, bodo oddani proti
izkoriščanju delavstva in za ovr-
hoditev delavstva iz kapitalistič-
ne sužnosti.

Becker pravi, da so mi pekovi

ki mojstri rekli, naj pristopim k

zvezi pekovskih mojstrov na za-

padu, kar je pa on odklonil. De-

jali so mu, da naj povzema oga-

kruha, a on jih je zavrnil, da se

ne plača zato \$1.

V. Prvi papir, ki je izdan pred

27. septembrom leta 1906, dist-

riktni urad sprejme in je zado-

stven za vložitev prošnje za držav-

ljanstvo, med tem ko je drugi, ki

je izdan po temu datumu, neve-

ljaven.

Zakon države Kansas priznava

sledenče za volilce:

1. Ameriške državljane:

2. osebe rojene izven Zed. dr-

žav, ki so vložile prošnjo za dr-

žavljanstvo, kakor zahteva zakon

Zed. držav z ozirom na naturali-

zacijo.

VI. V slučaju, da želi kdo vo-

liti in je do tega opravičen, kakor

je gori navedeno, pa mu je ta pr-

avica odtegnjena ali je ovrzan, naj

zahteva, da se mu da prilika za-

prave, kakor naj odgovori na

vprašanja, ki se nanašajo na za-

kon tiče se volitev in naj zahte-

va, da se mu volitev dopoli. Če

volilec neče odgovorjati na vpra-

šanja, ki so tiskana v zakonu

za volitve, lahko sodniki volitev

odreko. Za krivo prošnjo, z namer-

no, da bi glasoval, je lahko vsak-

do kaznovan. Uradnik za volit-

ve, ki nameroma neče dovoliti vo-

lilcu vdeležbo pri volitvi, je isto-

tako pridržan kazni.

Zakaj?

Zdržane države so sestavljene

iz mnogih držav, ki so večalimani

suverene. Vsaka država ima svo-

jo ustavo, ki mora v principu po-

gledati z avtonomije. Sprejemati sme

svoje zakone, ki niso v nasprotju

z ustavo. Po spoznanju te resnice

prihajamo do dejstva, ki govore,

da demokratije niso naklonjeni,

da se odpravi otroški delo v to-

varnah. Države v Uniji imajo ne-

katere v-legislaturi republikan-

sko večino, druge pa demokratič-

no. Južne države imajo vse demo-

kratično večino in ravno v teh dr-

TROLLEY CAR COLLAPSE ON CLEVELAND BRIDGE: BRIDGE COLLAPSES.

Cestnoželezniška nesreča na mostu v Clevelandu, O.

ki mojstri rekli, naj pristopim k

zvezi pekovskih mojstrov na za-

padu, kar je pa on odklonil. De-

jali so mu, da naj povzema oga-

kruha, a on jih je zavrnil, da se

ne plača zato \$1.

V. Prvi papir, ki je izdan pred

27. septembrom leta 1906, dist-

riktni urad sprejme in je zado-

stven za vložitev prošnje za držav-

ljanstvo, med tem ko je drugi, ki

je izdan po temu datumu, neve-

ljaven.

Zakon države Kansas priznava

sledenče za volilce:

1. Ameriške državljane:

2. osebe rojene izven Zed. dr-

žav, ki so vložile prošnjo za dr-

žavljanstvo, kakor zahteva zakon

Zed. držav z ozirom na naturali-

zacijo.

VI. V slučaju, da želi kdo vo-

liti in je do tega opravičen, kakor

je gori navedeno, pa mu je ta pr-

avica odtegnjena ali je ovrzan, naj

zahteva, da se mu da prilika za-

prave, kakor naj odgovori na

vprašanja, ki se nanašajo na za-

kon tiče se volitev in naj zahte-

va, da se mu volitev dopoli. Če

volilec neče odgovorjati na vpra-

šanja, ki so tiskana v zakonu

za volitve, lahko sodniki volitev

odreko. Za krivo prošnjo, z namer-

no, da bi glasoval, je lahko vsak-

do kaznovan. Uradnik za volit-

ve, ki nameroma neče dovoliti vo-

lilcu vdeležbo pri volitvi, je isto-

tako pridržan kazni.

iz vojnega in vojnega izobčevanja.

(Nadaljevanje iz prejšnjega)

Revidirano in vpleni nekaj materiala.

London, 11. okt.—Reuterjeva agencija poroča iz Amsterdama, da so zavezniški avijacijski enoti metali bombe na Stuttgart v Nemčiji. D rezultatu bombardiranja ni poročila.

BEROLSKA KRONIKA STARCEV POD OROŽJE.

Amsterdam, 11. okt.—"Tagblatt" iz Berlina poroča, da so v provinci Brandenburg (kjer se nahaja Berlin) poklezniki na nabor moške od 56 do 63 let. Vest se dalje glasi, da so pozvani na nabor vsi tisti moški, ki so bili do sedaj zavrnjeni kot nesposobni.

AMERIŠKA OFENZIVA V MACEDONIJI.

London, 11. okt.—(Uradno.) Na fronti od Strumice in v okolici Topalovo in se umaknili na severozapadno od Sereza. Bolgarska vojska se ukvarja s pripravo na novo ofenzivo. Na Dolaranski fronti naše patrulje zelo aktivne.

11. okt.—(Uradno.) Arhivski boji se nadaljujejo v oboje. Železnice Florina-Bitolijskega topniškega ognja. Naše patrulje prekorajši rešene. Naše pozicije istočno so pod neprestanim ognjem in razstrelbo. V dolini Moglenice so arhivski boji in razstrelbo. Istočno in zapadno od Strumice in pod Belasico je naša kanonada. Blizu vasi in Radicev je naša kanonada. Blizu vasi in Radicev je naša kanonada. Blizu vasi in Radicev je naša kanonada.

ANGLIJA JE POTLACILA AMERIŠKO ŠARNIKARSKO AGENTURO.

London, 11. okt.—Oficijelni šarnikarski biro je naznanil včeraj, da je vlada odredila pravico pošte in brzojava (kablja) ameriški šarnikarski agenturi, ki je znana pod imenom "International News Service". To se pravi, da poročevalci te agenture ne smejo več pošiljati iz Anglije svojih vesti in poročil po pošti niti po kablju ali podzemskem brzojavu. Kot razlog za ta korak navaja angleška vlada, da je ta agentura pošiljala "neresnične vesti" v Ameriko. "Neresnične vesti" je bila poslana ameriškiemu časopisu k. malo po pomorski bitki pri Jutlandu in pred kratkim ob času prihoda zepelinov nad London. Vse vesti, ki gredo iz Londona, so seveda cenzurirane, toda angleška vlada dolži agenturo, da so bile vesti predelane, ko so prišle v New York.

("International News Service" je predvsem institucija Hearstovega časopisa, ki je zakladala iz vestni iz bojišč in Evrope sploh le Hearstove liste.)

ANGLESKA VLADA BO ZAPLENILA PARNICO.

London, 11. okt.—Malo po malo Anglija posnema centralne sile glede ekonomije in varčevanja z živili. V parlamentu, ki je bil odprt včeraj, je prišlo v ospredje, da vlada zapleni ali kupi vso zalogo pšenice in moka v državi in jo potam med ljudstvo po načrtu, ki bo varoval državo pomanjkanja. To delo bo imela v rokah posebna komisija pod vodstvom lorda Crawforda. Privatne trditve so nezmotne, da bi zadoščale potrebam ljudstva.

Druge važna vprašanja na dnevnem redu v angleškem parlamentu so konskripcija na Irskem in ponovni vojni kredit, ki bo financiral vojno do Novega leta. Glede prisilne vojaške službe na Irskem sta si v lasih irski voditelj Carson in Redmond; prvi zagovarja konskripcijo in zadnji je proti.

STRANKA "BREZOBZIRNO" JE EMAGALA V NEMŠKEM PARLAMENTU.

Rotterdam, 10. okt.—Danes (v sredo) se zopet zide nemški parlament in glavna točka dnevnega reda bo morda "brezobzirna" program subverzivne kampanje, ki sahteva, da nemške submarinske potopiljske ladje, bodisi sovražne ali neutralne, čim je opazijo.

Stranka te "brezobzirnosti" je hierikalna stranka ali trkovani centum v nemškem državem zboru. "Local Anzeiger" pravkar javlja, da so se pridružitvi tej stranki tudi liberalci in konservativci, vendar česar ima "brezobzirnost" potemtakem večine v parlamentu. Progresisti so tudi nagibljajo k programu "brezobzirnosti".

ITALIJANI V ALBANIJI.

11. okt.—(Uradno.) Italijani v Albaniji so okupirali. Kultura, ki se nahaja južno od Tepelini ob reki Vojvodin.

IZJAVLJAJO O VSEPNEM.

11. okt.—(Uradno.) Vojvodina (Mezopotamija) je bila obdana. Med Hamadanom in Hamadanom so se hoteli Rusi zakopati, ali turške čete so jih preprečile. Karaoukorku. Na krilo naše kavkazske fronte. V centru smo napredovali s pozicijami. Napredovali s pozicijami. Napredovali s pozicijami.

RUSI POTOPILI DVE NEMŠKI SUBMARINKI.

Kristijanija, Norveška, 10. okt.—Ruska torpedovka je včeraj potopila dve nemški submarinski, ki sta napadli postajo brezžičnega telegrafa v Stepanovoku na mürmanskem obrežju Baltičkega morja. Tako javljajo iz Petrograda.

KOMPROMIS MED MEXIKO IN ZDAJENSKIM DRŽAVAM.

Mirovna konference se je sedaj la, da odide ameriško vojsko polagoma iz Mehike, a nato morajo dati Mehikanci koncesije.

Atlantic City, N. J., 11. okt.—Ameriški in mehiški delegat v mirovni konferenci so se včeraj zednili za kompromis, kar pomeni, da bosta obe stranki nekaj popustili. Kompromis se glasi: Ameriške čete po generalom Pershingom odidejo polagoma iz Mehike in vsak oddelek, ki pride, bo takoj nameščen na kako važno mesto ob meji v patrolne svrhe. Mehikanci pa obljubijo sledeče koncesije:

Revizija gotovih davčnih naredb, katerim nasprotujejo ameriški kapitalisti, ki imajo posestve v Mehiki. Železnice in rud. sredstva v Mehiki morajo biti močno zaščitena po Carranzinih četah, da se lahko Američani takoj vrnejo na svoja posestva. Premestitev mehiških garnizij iz mest v odprte kraje na deželi, kjer imajo več priložnosti za trebljenje banditov. Med mehiško in ameriško armado na meji se naj ustanovi neutralna zona ali pase, na katerega lahko stopijo Mehikanci in Amerikanci, ne da bi se to smatralo za kršitev neutralnosti. Obe armadi morata sprejeti sistem komunikacije, da bosta v nepretrgani zvezi v neutralni zoni v slučaju katerega banditskega napada bodisi od juga ali severa.

VENIZELLOS BO RAČEL VOJNO NA SVOJO PRST.

Solun, 10. okt.—Včeraj je prišel semkaj bivši ministerski predsednik M. Venizelos, vodja revolucionarnega gibanja na Grškem. Prišel je iz Krete in izjavil, da bodo grški ustaši napadli Bolgare v grški Makedoniji ne oziroma se na kralja in njegovo vladu v Atenah. Venizelos je prišel v spremstvu admirala Kourdouriotisa in generala Danglisa, bivšega čefa grške generalnega štaba. V svojem govoru ob prihodu je Venizelos izjavil: "Na eni strani imamo monarhistično vladu in korupcijo v Atenah, na drugi strani pa revolucijo, ki stremi po narodni svobodi. Sveta stvar našega revolucionarnega gibanja pojde za našim ciljem brez pomoči iz Aten."

London, 10. okt.—Exchange Telegraph je dobil brzojavno vest iz Aten, da je profesor Spiridon F. Lambros sestavljal nov kabinet iz pristašev vseh obstoječih strank na Grškem. Tako politično pisanega ministerstva še ni bilo v Atenah. Mnenje prevladuje, da bo nov kabinet naklonjen zaveznikom, ali povsem sigurno ne ni.

IZ SLOVENSKEGA SVETA.

nieami. Bili so brez cilja in organizacije in so napravile zmeda se večje.

Neki detektiv, ki je položil doli tri stavarke z jekleno napestnico, se je namkrat valjal po tleh in brez napestnice. Policajske rezerve so prihajale peš in v avtomobilih. Lajtnant Barry iz postaje 88. ulice je dal zgled drugim policistom. Potegnil je samokres in drugi policisti so ga posnemali. Za pet ure je izgledala 88. ulica kakor streliški jarek, iz katerega širli strelski orožja.

Ženski shod je bil nujen. Vedje strokovno organiziranih delavcev izjavljajo, da je le množična policija, zbrana iz vseh policijskih postaj, povzročila provokacijo. Posledno navzočnost detektivov je povzročila splošno mnenje, da so radi tega prišli na lice mesta, da z jeklenimi napestnicami udriha jo po glavah.

Ko je prišel klic iz ulice, da so policaji napadli žene in so vsi stavarke planili pokonci. Je organizator Higgins zaklical: "Sedite dole, zaprite vrata!" Vedel je, da pride do rabuke, če se stavarke ne pomiri s premišljenimi besedami.

Stavarke so se ustavile in pristopile so k oknom, da vidijo, kaj se vrši na ulici. V tem trenutku je prišel ponovno klic, da pretepa jo žene. Zda ni pomagala nobena pametna beseda, krepki možje so se vrgli na vrata in vse hrkalo je drlo na ulico.

Ne zna kako da bi izjavil svojo zahvalo.

II. H. von Schlick, slavnoznani naravni zdravnik in tovarnar Bolgarskega Krvnega Čaja, kateri je s stoletnostjo bolnim v stalni zvezi in dobiha od onih, katerim je Bolgarski Krvni Čaj vrnil zdravje, cele kupe zahvalnih pisem, naš rojak Kazimir Padavle, 730 E. 157 St. Collinwood, Ohio, piše sledeče pismo: Porabil sem že dve škatli vašega Bolgarskega Krvnega Čaja in sem z njim zelo zadovoljen; skoro ne morem najti besede s katero bi se vam zahvalil. Želim vam, da s tem prečelnim zdravilom imate še mnogo nadaljnjega uspeha."

Eno veliko škatlo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja pet mesecev, pošlje za \$1.00 kamorkoli, 6 zavojev pa za 5 dolarjev.

Marvel Products Co.,

6 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete poiskati, tevarništvu, pošljite 10c več.

SE PRIPOROČAMO!

Ako želite dobiti sveže meso, dobro in točno postrežbo, potem pridite k nam imamo dobro meso, cena je smerna.

SKRANSKY BROS., Herminie, Pa.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi ustrezno dajemo vse vrste posojil in dajemo denar na zalogi.

Pridružimo 6 odstotno obresti na bančne vloge.

Modni, Konvencionalni in Moderni Investicije.

Naročite se na dnevnik "PROSVETA"

Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša dnevno dobro, poučljivo branje, novice iz starega kraja in Amerike, sploh celoga sveta, zanimive romane in zabavne štivo.

Naročnina stane na celo leto \$2.00, pol leta \$1.50 na Zd. države. Za naročnike izven Zd. držav, izvenih Canade, stane na celo leto \$4.50, na pol leta \$2.25. Razvratke stane na celo leto \$6.50 in pol leta \$3.25 v mestu Chicago in So. Chicago.

Imena, naslove in naročnine pošljite na sledeči naslov: UPRAVIŠTVO "PROSVETA", 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Vse pošiljane denarne nakazila — Money Order, bančne drafti — se naj naslovi na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite nobenih izdatkov!

Nah nastopniki so društveni tajniki.

Vse nadaljnje pojavnosti dajo drugo valje upravištvu "Prosveta".

Mogoče vam še ni znano.

Ne da bi najboljši blagor te trste in po niki ceni. Tako mesto je samo eno v Ameriki in to je trgovina na veliko Berman & Osgood v Pittsburgh, Pa.

Pazno predajte sledeči cenik:

4.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$1.75	Najfinjši Kimball ali bruskeve galon	\$2.50, \$3 in \$3.50
5.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$2.00	Konjak galon	\$2.50 do \$3.50
6.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$2.50	Fino bato ali rumenina galon	\$1.50 galon in več
7.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$3.00	Stari Tokajski, galon	\$2.50 do \$3.50
8.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$3.50	Fino Tokajski rum, galon	\$2.50 do \$3.50
9.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$4.00	Praha Ruzička, galon	\$2.50, \$3.00, \$3.50, \$4.00 in \$5.00
10.1. st. bato ali črna B. & O. razni whisky gal.	\$4.50	Vinska Zvezda, galon	\$3.00 in \$4.00

Čista maloprodajna cena

Mi plačamo pošiljateljske stroške na vse naročila od \$5.00 in več med New Yorkom in Chicago.

Poslajte denar v pripredčenem pisnu ali po poštmem ali ekspanem Money Orderu.

Pišite nam v slovenskem ali hrvaškem jeziku.

BREMAN & OSGOOD

112 Fullerton St. PITTSBURGH, PA.

JOSEPH PALL, Slovensko-hrvaški upravitelj.

Naša trgovina je ustanovljena leta 1892.

EMILE ZOLA:

DENAR.

Prevedeno iz M—k.

(Nadaljevanje)

"Najbolj me pa peče to, ko vidim, da se je tudi naša vlada vrgla pod noge tem propalicam. Francosko cesarstvo se je prodalo Gundermannu! Kakor da ni mogoče vladati brez Gundermannovega denarja! Lepo se obnaša minister Rogon, moj slavni brat, kajti povedal vam je nisem, da sem se moral ponižati na večer katastrofe pred njim in njemu se moram zahvaliti, da šepim v tej celici. Naj bo! Napotje mi delam in zdaj se me lahko iznebi. Na zamerim mu tega, toda do smrti mu ne odpustim njegovega pobratimstva z židi. Vi se ne veste, Karolina, kako je bila zarota izpeljana. Univerzalno banko so zadržali zato, da Gundermannu lože gospodari z našo vlado. Njegov namen je bil uničiti vsako katoliško banko, čim postane količnik nevarna, samo da imajo otroci Izraelov čisto polje, da nas lahko žre in požre. O, Rogon naj pazi na lastno kožo, kajti požrli bodo tudi njega. Čudovita je ta igra, igra zig-zaganja, skakanja semintja iz enega političnega taborja v drugi, ali koncem konca bo nekdo padel tako nerodno, da si zlomi vrat — in to bo moj brat. In če že vse poka in pada, naj se zgodi tudi to, da požre Gundermann vse — on, ki je prerokoval, da bo Francija premagana, kadar pride do vojne z Nemčijo. Mi smo pripravljali Prusi naj le pridejo in pobesijo naše dežele."

Karolina ga je ustavila v strahu, da se ni začel peniti jeze.

"Nikdar ne govorite takih reči! Kako morete obdolžiti svojega brata, da Vas je posadil v ječo, ko pa ni res. Jaz vem iz zanesljivega vira, da je do tega največ pripomogel justični minister Delkambre."

Sakard se je naglo umiril in ušel mu je prišljen smeh.

Aha, torej tudi on se mačkjuje!"

Pogledala ga je vprašujoče.

"O, Vi ne veste. Neka stara afera je med nama in zdaj vem že v naprej, da bom obsojen."

Brez dvoma se je Karolina domislila, kaj bi bilo med njima in ni ga izpraševala. V celoti je zopet zavladala tišina. Sakard je brskal po napirju na mizici.

"Zelo me veseli, da ste tukaj, draga prijateljica, in morate mi obljubiti, da se pridete. Vi ste dober svetovalec in rad bi vam predložil svoje nove načrte. Oh, če bi le imel denar!"

Karolina ga je zvedavo pogledala. Prišel je trenutek, ko se mora prepričati, kaj je z denarjem v propadli banki. To vprašanje jo je mučilo že več mesecev in nihče ji ni mogel odgovoriti na njega. Kam je vrgel milijone, katere je moral imeti kot svoj delež? Ali jih je poslal kam v tujino in zakopal pod kako drevo, ki je znano le njemu?

"Vi imate denar! Dva milijona vam je prinesla Sadova in devet milijonov so bile vredne delnice, ako jih ste prodali po tritisoč frankov."

"O, moja draga," je vzkliknil on tožno, — jaz niti solda!"

Izgovoril je te besede tako odkritosrežno in obupno, da ga je gledala Karolina z največjim začudenjem in popolnoma je bila prepričana, da govori resnico.

"Nikdar mi ni ostalo centa, kada so propadli moja podjetja. Zapomnite si, da z drugimi vred sem obeludal tudi jaz v razvalinah. Seveda sem prodal delnice, ampak sem zopet, kupil, in če me vprašate, kam je šlo mojih devet milijonov frankov z ostalimi dvema milijoni vred, me je sram, ko vam povem, da ne vem. Z eno besedo: šlo je vse. Ubogemu Mazodu sem ostal dolžan kakih štirideset tisoč. O, verujte mi — jaz sem berač!"

Karolini je odleglo in še vesela je bila. On torej ni grabil zase, ampak možko je stal v bitki do zadnjega in sam padel z drugimi vred. To jo je tako potolažilo, da mu je kakor v šali pravila o svoji lastni in bratovi revščini.

"Midva sva tudi brez centa, in če pride Georges kdaj iz ječe, ne vem, s čim se bova živela. Ah, ta denar! Ali se še spominjate, ko ste nama obljubili devet milijonov? Takrat sem bila preplašena do mozga in nisem imela mirne urice do tistega večera, ko sem izročila vse denar nazaj Univerzalni banki, da se pokrije primanjkljaj. Vse je šlo, tudi tetina dedščina tristošest frankov je šla z ostalim. To sicer ni pravičeno, ali bil je denar, ki je prišel, kakor da je bil pobran na evsti in tak denar ni pošten. Zato sem vesela, da ga ni več — tako vesela, da se smejem."

Sakard je položil roko na njeno ramo in razgrnil pred njo popisane gole.

"Neumnost! Vsi bomo še bogati."

"Na kak način?"

"Ali mislite, da sem zavrgel svoje ideje? O ne! Pogledite, celih šest mesecev, odkar sem tukaj zaprt, delam dan in noč in načrt je gotov. Vse naše bogastvo bo prerojeno in ponovno ustvarjeno! Bedaki, ki zredo na to bodočo bilanco kot na kak zločin pod pretvezo, da izmed "Generalne družbe zedinjenih parnikov," "Karmelake srebnozrnatne družbe" in "Turške narodne banke" je le prva dva pričakovana dobiček, se grdo motijo. Ako sta zadnja dva podjetja v nevarnosti, je krivo to, ker so mi zavezali roke. Ampak jaz ne bom zmiraj tukaj. Izpustili me bodo iz ječe in tedaj boste videli, Vi boste videli."

Karolina je odprla usta in izbulila oči. Hotela mu je zabraniti, da je akoda govoriti, ali on je bil kakor blisk na svojih kratkih nogah in mahajoč z obema rokama je nadaljeval a svojo staro strastjo:

"Tukaj so načrti in tukaj so številke. Karmelski rudnik in Turška banka sta igrački, razumete, igrački! Na vsak način moramo imeti o-

mrežje železnice v Mali Aziji, premagati moramo Jeruzalem, Bagdad in ves Orijent. Cesar ni mogel dgaeti Napoleon z mečem, bomo dosegli mi z vrečami zlata in s krampom ter lopatami. Kaj vendar mislite o meni, da bi opustil tak projekt? Napoleon se je povrnil iz Elbe — in jaz se povrnem iz te celice. Samo pokažem se in denar vsega Pariza bo šel za meno. Toda topot ne bo poraza pri Waterloo, le brez skrbi bodite: moj načrt je čisto matematičen in prerakunan do zadnjega centa. In tedaj bomo udarili z vso močjo po Gundermannu in padel bo! — Potrebujemo le štiristo milijonov frankov, morda petsto — in svet bo moj!"

Karolini se je posrečilo, da ga je vlovila za roko in se pritnila k njemu.

"Prosim, nehaite, nehaite! Mene je strah."

Vzlic temu, da je bila Karolina vaa iz sebe, je zopet začutila staro privlačnost do njega. Gola in zapuščena celica je nasprotno oživela in sedela se ji je, da je napolnjena s kipečo silo neugnanega življenja, ki se zreali v večnih iluzijah upanja človeka, kateri se noče podati in kateri noče umreti. Naglo se je vprašala, kje je vzrok njene jeze in kaj so razlogi za ogorčenje, ki ga je čutila napram Sakardu zadnje mesece, ali ni jih mogla najti. Ali ga ni preklinjala in mu želela smrtnega zapora ob največjem ponižanju? In zdaj se ji dozdeva, da le obžaluje, ker se je moglo tako zgoditi. Zopet je padla! Podlegla je vplivu njegove kipeče aktivnosti in energije, katero je tolikokrat snajlala za potrebno; začutila je zopet svojo staro slabost, ki je izvirala iz njene trpeče materinske narave in iz mehkočutja, katero je izževalo njeno ljubezen do Sakarda, dasiravno ga ni drugače hogve koliko cenila.

"Končno je," je ponovila parkrat in še vedno stiskala njegovi roki. "Ali se ne morete pomiriti in si saj zdaj dovoliti počitka?"

On ni odgovoril, temveč s svojimi ustnicami je iskal njeunih belih kodrov, ki so ji padali po senčih, da jih poljubi. Naladno se je odmaknila in dejala z glasom, iz katerega je zvenela resna volja in globoka žalost:

"Ne — med nama je vse končano! Veseli me, da Vas vidim zadnjikrat in srečna bom, če se razideva kot prijatelja. Zhogom!"

Ko je Karolina odprla okovana vrata celice, se je še enkrat ozrla na Sakarda, ki je stal pri mizici z otočnim pogledom, kakor da mu je iz sres žal, da se mora ločiti za vselej. Toda njegova desnica je medtem že posegla po popisanih listih na mizici, katero je začel nervozno premetati. Mali šopek rož, ki ga je Karolina ostavila med papirji, se je osul in cvetovi so padali drug za drugim na tla.

Pretekli so trije meseci. Zadeva Univerzalne banke je prišla pred sodišče še le sredi decembra. Obravnava je trajala pet dni in sodna dvorana je bila natlačena občinstva. Časopisje je dan za dnem dajalo obravnavi utisk velike senzacije. Veliko je bilo poročevala o občinstvu, ki jo je sestavljalo javno tožilstvo; časopisi so nazivali občinstvo mojstrsko delo z neizpodbitno logiko, katere je bila pretkana z vsami podrobnostmi in rastolmačena z neusmiljeno navihnostjo. Nekateri so rekli, da je bila obsodba že izrečena v občinstvu. In res! Skozinsko dokazana poštenost Hamelina in neustrašni nastop Sakarda, ki se je junaško boril a svojimi tožitelji vseh pet dni, sploh vsi protidokazi mogočnega zagovornišstva so bili zastoj. Sodniki so obsodili oba tožence na pet let ječe in na globo treh tisoč frankov. Toda Sakard in Hamelin sta bila izpuščena iz zapora proti jamčevini že mesec dni pred obravnavo, in ker sta bila ob času obravnave še svobodna, so jima dovolili priziv na višje sodišče in obenem je bilo jima namignjeno, da se lahko rešita kazni, ako zapustita Francijo v štirindvajsetih urah. To je bilo Rogonovo delo. Mogočni minister je bil zadovoljen, da se reši naslednjega brata v svoji bližini, ni pa želel, da bi bil Sakard še v nadalje zaprt. Sakard je ubogal. Policiji je bilo naročeno, da naj skrbi, da se Sakard ne premiali in policaji so res skrbeli. Bili so navzoči na kolodvoru, ko je Sakard v pozni noči stopil na vlak, kateri ga je odpeljal v Belgijo. Tisti dan se je odpeljal tudi Hamelin v Rim.

Zopet so pretekli trije meseci. Bilo je prve dni aprila, ko je imela Karolina obilo posla. Bila je še v Parizu in še vedno starem poslopu knevinje Orviedove v ulici Saint-Lazare, na katerem so bili še zmiraj nabiti plakati, ki so nudili hišo na prodaj. Tisti dan je hotela urediti svoje zadnje reči, kajti drugi dan se je imela posloviti od Pariza in oditi za bratom v Rim, kjer je imel Hamelin toliko sreče, da je dobil inženirsko službo. Čim je nastopil službo, je pisal sestri, da jo čaka jo novi učenel. Imela sta nadaljevati zopet tam, kjer sta pustila pred štirimi leti.

Čim je posvetila jutranja zarja tistega dne, ki je bil njen zadnji dan v Parizu, je Karolina vstala in sklenila, da mora pred svojim odhodom proizvedeti, če je kaj novic glede izgubljenega Viktorja. Doslej je bilo vse iskanje zastoj. Toda ona se je spomnila obljube, katero ji je dala Machainova in je upala, da je morda ta ženaka kaj izvedela. Sprva je omahovala, da li bi šla ali ne. Kaj pomaga? Ali ni za njo vse mrtvo, kar je v Parizu? Čimbolj pa je premišljevala, tembolj ji je bilo milo pri sreči zaradi dečka, katerega je izgubila. Ako bi znala, da je mrtov, bi ji zelo odleglo, če bi posula s cvetjem njegov grob. Sklep je bil storičen in ob štirih popoldne je bila v ulici Feydeau.

Ko je prišla Karolina v Buschevo pisarno, je našla vrata odprta. V kuhinji je kipele voda na peči z velikim šumom in v sosedni, majhni sobi, kjer je bila pisarna, je sedela Mechainova na Buschevem naslonjaču, zakopana med gomilami listin, ki jih je jemala v ogromnih zavojih iz svoje stare, velikanske, usnjate torbe.

(Dalje sledi).

Iz življenja Tomaža Križaja.

Povest. Spisal Josip Krstarc.

(Nadaljevanje).

Tedaj se je pojavila v kuhinji davkarjeva Berta.

"Oj, Milena, kaj se nič ne prikaže? Pa sem dejala, da moram kaj notri, da te pozdravim."

"Nimam časa, Berta, glej, polne dela so moje roke. In to je pri nas od jutra do večera in še precejšen del noči vsak dan. Kaj pa v trgu kaj novega?"

Nič posebnega, nič nenavadnega ni bilo to vprašanje, v Mileni je pri tem vendar hipoma zopet zalila kri zametasta lica.

"O, polno novic, saj veš," je hitela Berta. "A največja je ta, da je danes prišel novi kancelist. Videla sem ga oddale, čeden človek, več. Sicer bi ti tega ne smela povedati, pa naj bo. Dolge lase ima, nekoliko blede, prav interesanten. Zopet bo nekaj za naša dekleta."

"In ne morda tudi zate?" je vprašala Milena skoro porogljivo.

"Zame? Morda, toda jaz sem zavarovana, moje srce je zabarikadirano od vseh strani."

Zasmejala se je sama sebi, saj ni verjela lastnim besedam.

Milena je nekoliko časa umolknila in si je dala opraviti pri kuhi. Neka misel jo je vidno nadlegovala. Nemirna je bilo, to se je videlo na vsaki njeni kretnji. A a silo je potlačila to svojo zadržano in popolnoma mirno in a smehljajem na ustnih je vprašala:

"Kaj pa, ali ne pride ta kancelist k nam? Rada bi ga poznala, da bi se danes lahko vedela, kateri od vas bo zmešal glavo."

"Ti, ti, Milena, ti si hudobna. Pazi se! Sicer pa morda res pride danes. Ako pride, te pokličem in ti ga pokažem, boš videla. — Sedaj pa moram zopet vrn. Na videnje, Milena!"

A Berta ni bilo, da bi bila poklicala Mileno. Še parkrat se je odprle lopatice poletnih oken, a takoj so se zopet zaprle.

Ko je po noči zasijal mesec v Milenino sobo, tedaj je bilo prvo, da je videl Mileno, kako je še pozno v noč sedela na roba odgrnjene postelje, podpirajoč svojo glavo v belo roko ter zaslavljevali velikih, vlažnih svetilkajočih, senjavo zamisljenih oči.

IV.

"Tako, sedaj sva pri minui," je dejal Strel ter stopil prvi iz gošče naravnost na dvorišče.

Križaj se je začudil, zakaj ničesar ni videl prej, ničesar slisal. A ko je v tem hipu zagledal lepo belo poslopje z velikim, čednim dvoriščem, se mu je nehote ustavila noga in iz prsi se mu je izvil vzklik, ki je jasno pričal, kako ga je presenetil ta nenadni prikaz. Poslopje samo na sebi se je bleščalo, kakor bi se bilo zjutraj nalašč okopalo za nedeljo tam v čistih valovih nad jesom. Skedenj in hlevi niso prečepali v blatu in nesnagi, prosto in enakovredno a hišo so se dvigali na nasprotni strani, češ, tudi mi smo tukaj, da dopolnjujemo in izpopolnjujemo to lepo gospodarstvo. Belo, drobno kamničevje po dvorišču se je svetilo, kakor bi ga bili šele danes navozili tja vozniki s proda ob reki. Sredi dvorišča je stala stara senčnata lipa, ki je videla še več rodov Majdetovih, poslušala njih veselje, čutila njih žalost, veselila se z njih srečo, a tudi trepetala zanje, ko so se zbirali nad njimi preteči oblaki nesreče. Okolinokoli lipe je bila lesena klop in pred njo, obrnjena proti hišni veži, je stala danes belo pogrnjena miza.

Ko sta stopila Strel in Križaj na dvorišče, se je dvignil izza mize gospodar tega posestva, Majde. Z dolgocevnno pipo v ustih in a širokokrajnim slamnikom na glavi jima je stopil nasproti. Stisnil je Strelu desnico ter pozdravil Križaja, ki mu ga je ta predstavil, neprisljčno in skoro prisrečno, kakor bi bila še izdavana stara znanca.

Križaju se je zadelo v tem hipu tukaj vse tako domače, da se je takoj otresel one zadržke, ki se ga je vedno nehote polastala, kadar je prišel prvič v tujo hišo in k tujim ljudem. Da je pogledal Majdeta v lepi, možki obraz, je moral dvigniti glavo, zakaj Majde je bil velik, širokopleč mož, kakršnih je Križaj videl še malo. A tedaj je opazil, da gleda iz tega resnega, zamisljenega obraza dve je modrih, mehkih in jasnih oči, ki ne morejo zakriti nikomur plemenitosti srca in duše.

"Sedimo tja le na klop, vem, da vama bo bolj všeč, nego da bi šli zdaj v sobo," je dejal a svojim globokim glasom. "Lepo se sedi tukaj, zlasti ob nedeljah popoldne, ko je vse tako tiho in mirno daleč naokoli. Pomenimo se potem kaj o naših domačih razmerah ali o čem drugem, a najprej dovolita, da prinesem čašo vina."

Izgubil je v veži, a onadva sta sedla. Na mizi je ležala odprta knjiga. Križaj je pogledal vanjo ter se začudil.

"Kaj? Takšno čtivo za kmetiški mizi? Ti mi nisi še vsega povedal o Majdeta, prijatelj!"

Strel se je nasmehnil.

"Potrpi nekoliko, kmalu bodeš vedel več!"

Tedaj so pa zažvenketale čaše v veži. Ko je Križaj pogledal tja, je zagledal mladenko, ki je stopala z velikim krožnikom proti njima. Na krožniku je bleščalo iz steklenic kakor cekin rumeno vino, so se svetile čaše, je rdela gnjat in rumenel kruh.

Strel je pozdravil deklico že od daleč. Takoj za njo se je pojavil zopet Majde.

"Tako," je dejal, ko sta prišla do mize. "Semkaj položi, Marica!"

"To je moja sestra in obenem go spodinja," je pristavil, predstavljajoč jo Križaju.

"Pa dobra gospodinja," je pripomnil Strel, podajajoč ji roko. Marica je zardela.

"Oj, vi ste vedno poredni, gospod Strel," je odgovorila v zadregi ter začela natakati čaše.

Zabliskale so njene bele, okrogle lehti, zaskrila se je zlata kaplja in zapenila.

"Ispraznimo čaše na prvo srečanje z gospodom kancelistom! Da bi bil zadovoljen in srečen v naših krajih!" je napil Majde.

Trčili so in izpili. A Križaj se je zahvalil. Marica je nato odšla, rekoč, da ima še mnogo opravila v hiši, ter da se vrne pozneje, Križaj je gledal za njo in nehote se je pri tem spomnil na Mileno. Neke dolej neznanu čuvstvo, ga je za hipce prevzele, primerjal je oboje in našel si ni bil v zavesti, kateri od njiju bi dal prednost, ako bi moral sedajže odločiti.

Strel je ujel njegov pogled ter se zopet nasmehnil.

"Vidite, gospod kancelist, tukaj v tej samotni živoratini," je začel Majde in vlekli dim iz svoje pipe, da se je kadilo kakor iz dimnika. "Od jutra do večera vedno enako delo, vedno ubijanje z delavci in posli, samo v nedeljo nekoliko počitka, a razvedrila pravzaprav nikdar nobenega. In vendar si ne želim nikamor od tukaj; prepričan sem popolnoma, da bi se nikjer drugod več ne privadil. Bili so časi, ko sem sodil druge. Hrepenelo je moje srce v svet, domačija mu je bila preozka, premajhna. Tja vrn se teh samot, iz teh tesnob, odkoder se ne vidi nikamor, tja na jasno plan in na vrhove, ki se anjih odpira svet, da se vzradostuješ ter koprneče splojeva v nepoznano, čudovito daleč. Dan in noč je sanjala duša o lepših krajih, o vedno zelenih gajih, kjer se je naselila večna pomlad s svojo toplo sapo, ki ne dopušča, da bi zamrlo cvetje, da bi utihnilo ptičje petje in da bi zatrepetala v smrtnem strahu zelena, dehteča trava. Sanjala, je niso se dale razpršiti te sanje, ko je sijalo solnce z vso svojo bledečo svetlobo na moje trudne oči, niso se razpršile, ko sem se ponovno dvignil a postelje ter stopil k oknu, da mi je posajal mesec v bledi, izmučeni obraz. — In nisem mogel drugače, šel sem."

Utihi se je ter se zamislil. Okoli njegove glave so krožili veliki dimovi kolobarji ter se zapletali med kodraste, ob sencih že pobeljene lase. V vrhu lipe je zasmelo, zdrnilo se je blesteče listje, začelo so se rahlo gibati veje.

"Toda, kaj bi vama pripovedoval," je nadaljeval. "Bojim se, da bi vaju ne zanimalo. Današnji ljudje so drugačni kot smo bili nekdanj mi, ki imamo pomen samo še a historika. Sedaj jih ne veselijo več najveličastnejši naravni pojavi, ko se vse peha samo za zlatim teletom, pa naj to tele sadi na katerikoli oltar, ki ga je postavilo moderno malikovalstvo na vrvičen videk. — Nas je srčno razveselili najtiški glas, ki je prihajal iz ust evstice ob poti, na je navdušil najrahljeji klic, ki ga je dihan kamen ob poti. Saj tačas je govorilo še kamenje in je dihalo in se čutilo."

Niti Strel niti Križaj nista izpregovorila besede. Strel je poznal Majdeta že izdavnja, poznal je njegovo navado, kako govori,

zato je molčal in samo poslušal. Križaj je bil osupel in od osuplosti mu ni hotela beseda iz ust. Vse mu je videlo tako čudovito, tako novo, da molčeca okolica, sanjajoča poslopja naokoli, ta liki in močni, a takšno duševno življenje živeči mož, ta njegova sestra, ki se je bila nenadno pokazala, kakor se navadno uide zvezda na večernem nebu, a ki pravtako naglo izgine, kakor izgine ultrinek, zapuščajoč za seboj samo bledečo pot.

"Na zdravje, gospoda," je pregovoril zopet Majde, a sedaj navadnim svojim glasom ter dvignil čašo. "Pozabili smo piti, a ti to je potrebno."

Trčili so. A tedaj se je Križaj zavedel ter dejal skoro proseče:

"Ali ne bi nam hoteli nadariti svoje povesti? Saj je bil vendar to nje začetek, ali ne?"

Majde ga je samo pogledal, takoj nadaljeval:

"Vidite, moj oče je bil premožen mož, navaden kmet, a bist glava, moja mati pametna kmetiška žena. Nosila se je še po srem, ko je hodila ob nedeljah cerkev. Se sedaj vidim ono snobobelo pečo, ki je obrobila na blažji obraz, kar sem jih kdaj poznal na svetu. Se sedaj čutim gorko, majhno roko, ki mi je v večer tako rahlo in mehko pogladila čelo, ko me je bila prej odprav do podbradka ter me poklaj v imenu vsega, v čemer je dela človekovo odrešenje. Se sedaj vidim nje ustnice, ki so se pol v strahu, napol v upanju tupeč odpirale, ko me je prapuščala v svet, že sedaj čutim, svojem čeln oni poljub, oni ed poljub, ki so ga dnehila njena sta nanj ob tisti nepozabni prve ločitve od doma, in nikol prej, odkar sem se zavedel, in kdaj ne pozneje, ko mi jo je ubila smrt med tem, ko sem jaz nanjo v omotici velikomestnega življenja nehote in nevede pozabljal hipee, za trenutek. Glejte, to ko vode je že preteklo od takaj morje, a še sedaj stoji pred menjo, vzvišena, nedotakljiva in a bleščajoča v njegovih očeh, pr tam ob robu."

"Nje spomin naj živi vedno," je dejal takoj nato ter se odklonil. "In v njej naj živi vedno tip pje slovenske čene in mater!"

Dvignili so čaše in trčili. Bil sveden trenutek.

"Tu bi rad nekaj omenil," je dejal še nekoliko časa Križaj, "nekaj, kar se tiče onih, ki in jo postati matere poznejejo. Toda, presvet je ta trenutek, svet vam, gospod Majde, presvet mojemu tovarišu in meni, da govoril sedaj o tem predmetu, to umolknem."

Majde je prikel, se zopet krlil, potegnil parkrat iz svoje pe in nadaljeval:

"Študiral sem, dovršil sem mnastijo in sem se odpravil v učeniščiše na Dunaj. Vpisal se na filozofsko fakulteto, postal sem hotel profesor ali kaj šele ga. Na tej dolgi poti skozi gimnazijo in na oni na Dunaju je precej izpremenilo moje razanje o svetu, se je ohladila mladeniška strast po tujini, vsakim letom me je manj vlelo po slavi in časti. Kaj slava, a čast? Res je, a svojo slavo, a svo častjo oslaviš in počastiš v tuj svoj rod, opozoriš jo, da je nek na tej obli tudi skromna dežela, ki ima ob vsaj akromnosti v sebi še vso in še večjo življensko kot jo imajo dežele velike in bo te in srečne, da tudi ona rodi večke duhove, ki pomagajo polag temelje državam, da se razvita in raste ter tekmujejo z vso svetom. A a tem gradiš le tuja stvopa, da se dvigajo po tvoje zasluženo visoko in blesteče. Kaj cem v čast in blagostanje. Te ma od tega tvoja domovina, te mali ubogi narod! Kadar padeš izgine a teboj vred njeno in njeno povrne tja, odkoder je prišel. (Dalje prihodnjič.)"

Kar sta dvojčka.

"Kaj ti je, Janko, izgleda kor, da bi te kdo pretepel?"

"Veš stvar je taka: jaz in moj brat sva se skregala. Da se mi svetim sem naprosil prijatelja, da naj ga malo premami. On je naju zamenjal in mene nabral. Za vsako stvar si odgovor ne upravičeno se uresničuje."